

Bezoekadres: Stadhuis Coolingsingel 40
Rotterdam

Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl

E-mail: post@stadhuis.rotterdam.nl

Fax: (010) 413 02 50

Inlichtingen: S. Espigares Tallón

Telefoon: (010) 891 47 18

Ons kenmerk: 08JOS23364

Aantal bijlagen: 1

Evaluatie inzet prof. dr. T. Ramadan in Rotterdam 2007-2008 (inclusief bijlagen A, B, C en D)

Betreft: Evaluatie inzet dhr. Ramadan en nieuw contract met dhr. Ramadan

Datum: 16 december 2008

Aan de Gemeenteraad

Tijdens de vergadering van de raad op 13 november 2008 is naar aanleiding van de bespreking van de begroting 2009 een motie (2008-3562) aangenomen van raadslid mevrouw Föhmel. Het College wordt in deze motie verzocht om de Raad binnen een maand te informeren over de concrete resultaten met betrekking tot de 1,2 miljoen euro investering in de heer Ramadan van de afgelopen twee jaar.

In de raadsvergadering van 13 november is tevens de toezegging (Tz081113/29) gedaan om u gelijktijdig met de evaluatie van de inzet van de heer Ramadan tot nu toe tevens te informeren over zijn toekomstige inzet.

Met deze brief informeren wij u nader over de resultaten van de werkzaamheden van de heer Ramadan. Tevens informeren wij u over ons besluit om een nieuw contract met de heer Ramadan aan te gaan voor de periode van twee jaar op basis van de uitgevoerde evaluatie van zijn werkzaamheden.

Achtergrondafspraken met de heer Ramadan

De gemeente heeft voor vier jaar een contract gesloten met de Erasmus Universiteit Rotterdam voor de instelling van de leerstoel Burgerschap en Identiteit. Met de heer Ramadan is een contract aangegaan dat bestaat uit twee afzonderlijke onderdelen:

- Aanstelling als gasthoogleraar Burgerschap en Identiteit met een looptijd van 1 februari 2007 tot 1 februari 2009 met uitzicht op verlenging met een tweede termijn van 2 jaar.
- Inzet voor een gemeentelijk sociaal dialoog project met een looptijd van 1 januari 2007 tot 1 januari 2009 met uitzicht op verlenging met een tweede termijn van 2 jaar.

Er is door de gemeente en de heer Ramadan bewust gekozen voor deze bijzondere combinatie van academische en stedelijke activiteiten om wetenschappelijke kennisontwikkeling over burgerschap en het debat over burgerschap in de praktijk aan elkaar te verbinden.

Evaluatie activiteiten leerstoel

De activiteiten van de heer Ramadan aan de Erasmus Universiteit Rotterdam bestaan uit het verzorgen van colleges en lezingen, het begeleiden van promotieonderzoek en het publiceren van artikelen. Over het algemeen kan worden gesteld dat er waardering is voor de colleges en de voordrachten die hij verzorgt. Er is veel belangstelling voor zijn bijdrage aan discussies. Dit blijkt uit de aandacht van de pers, de bezoekersopkomsten en de uitnodigingen die hij vanuit stedelijke en landelijke organisaties de afgelopen twee jaar heeft ontvangen. Het College van

Bestuur van de Erasmus Universiteit Rotterdam stelt expliciet dat de heer Ramadan op voortreffelijke wijze zijn onderwijs- en onderzoekstaken heeft opgepakt en dat zijn aanwezigheid op de universiteit van inspirerende waarde is voor studenten (zie bijgevoegde brief van de EUR d.d. 6 oktober 2008). Op grond hiervan heeft het College van Bestuur van de Erasmus Universiteit Rotterdam ons verzocht in te stemmen met verlenging van het gasthoogleraarschap van de heer Ramadan. Voor een nadere toelichting en overzicht van de activiteiten van de heer Ramadan in het kader van de leerstoel verwijzen wij u naar het bijgevoegde document *Evaluatie inzet prof. dr. T. Ramadan in Rotterdam 2007-2008* (in het bijzonder bijlagen A, B en C van dit document).

Evaluatie activiteiten sociaal dialoogproject

De activiteiten vanuit het sociaal dialoogproject 'Burgerschap, identiteit en je thuis voelen' bestonden uit de deelname aan bijeenkomsten (debatten, dialogen, lezingen, etc.) en het uitbrengen van een aantal adviezen. Doel van het project is om het gesprek aan te gaan over burgerschap en om handvatten of adviezen aan te reiken voor het stimuleren van burgerschap in de stad. Als nevendoeel wordt beoogd om de expertise van Tariq Ramadan op het gebied van de Islam te benutten in de discussies. Concreet heeft de heer Ramadan een actieve bijdrage geleverd aan 59 bijeenkomsten/activiteiten waaraan 3.000 mensen hebben deelgenomen. Een deel van deze bijeenkomsten/activiteiten waren speciaal voor jongeren (15) en moslims (15). Daarnaast heeft de heer Ramadan een rapport over educatie uitgebracht. Zijn bevindingen over arbeidsmarkt, media/beeldvorming en de toekomstvisie zijn in het eerste kwartaal van 2009 gereed. Verder heeft hij een voorwoord geschreven bij de 2de druk van het boek *Hand in Hand tegen Huwelijksdwang* dat aan de basis stond van de Europese campagne tegen huwelijksdwang.

Onze algemene conclusie is dat de heer Ramadan met zijn bijdrage aan het sociale dialoogproject een constructieve bijdrage heeft geleverd aan het stimuleren van stadsburgerschap in de stad. Hij heeft een activerende boodschap over burgerschap die hij met burgers en organisaties heeft uitgewisseld en die goed aansluit op het gemeentelijk participatiebeleid dat in stadsburgerschap ligt besloten. Uiteraard zijn er ook leerpunten. De verbinding met andere onderdelen van het dialoogprogramma is onvoldoende uit de verf gekomen. Ook vinden we dat er meer taboeonderwerpen hadden mogen worden geagendeerd en dat het project zichtbaarder moet zijn. Ook de hoge kosten van het sociaal dialoogproject vormen een aandachtspunt.

Het geheel overziend overheerst een positief oordeel. Met zijn deelname aan debatten, lezingen en publicaties heeft de heer Ramadan mensen geprikkeld om na te denken, met elkaar het gesprek voort te zetten en een positieve bijdrage te leveren aan de samenleving. Hij heeft hiermee een rol vervuld die het College van burgemeester en wethouders en de Erasmus Universiteit Rotterdam voor ogen stond. De combinatie van leerstoel en sociaal dialoogproject heeft hierbij een bijzondere meerwaarde gehad. Met inachtneming van de leerpunten hebben wij dan ook besloten een nieuw contract aan te gaan met de heer Ramadan voor de komende 2 jaar.

Voor een nadere onderbouwing van bovenstaande evaluatie verwijzen wij u naar het bijgevoegd document *Evaluatie inzet prof. dr. T. Ramadan in Rotterdam 2007-2008*.

De toekomst

De heer Ramadan heeft te kennen gegeven graag zich voor een tweede termijn te verbinden aan zowel de leerstoel als het sociaal dialoogproject. Voor de Erasmus Universiteit Rotterdam en het College van burgemeester en wethouders geldt hetzelfde. Het huidige contract met de heer Ramadan voor de leerstoel wordt gecontinueerd tot 1 februari 2011. Het sociaal dialoogproject krijgt echter een nieuwe invulling. Er wordt een nieuw inhoudelijk programma

"Dialogen Meedoen :Moellijkheden en Mogelijkheden" (werktitel) opgesteld met een doorlooptijd tot 1 februari 2011 en de kosten van het project worden gereduceerd (van € 420.000,= tot € 150.000,=). De uitgangspunten van deze nieuwe invulling zijn:

- Er zullen meer deskundigen worden uitgenodigd om een bijdrage te leveren aan de doelen van het dialoogproject.
- Er wordt meer de verbinding gelegd met de andere pijlers uit het uitvoeringsprogramma. Zo valt te denken aan de Rotterdamse Straatdialogen die binnen de deelgemeenten georganiseerd worden. Hiermee wordt een verbinding gemaakt tussen wat er op wijk- en op stadsniveau gebeurt.
- Afhankelijk van het thema worden bij het organiseren van de bijeenkomsten telkens wisselende maatschappelijke organisaties bij het ontwikkelen en uitvoeren betrokken om het maatschappelijk draagvlak en het bereik van verschillende groepen mensen zo breed en groot mogelijk te maken.
- Er zal daarnaast ook meer nadruk worden gelegd op het bereiken van de jongeren in de stad en aansluiting worden gezocht met het Jongerenjaar.
- Taboeonderwerpen zullen met name niet worden geschuwd.

De inzet van de heer Ramadan in de tweede termijn zal globaal bestaan uit:

- Deelname aan 4 stedelijke bijeenkomsten per jaar.
- Deelname aan 8 discussiebijeenkomsten per jaar met jongeren op de universiteit en hogescholen.
- Deelname aan circa 6 dialoogbijeenkomsten op deelgemeentelijk niveau.
- Opstellen van 2 essays per jaar over nader te bepalen onderwerpen.
- Met (leden van) het college worden 3 consultatiegesprekken per jaar gevoerd.

Over de verdere concrete invulling van dit programma wordt u begin 2009 nader geïnformeerd.

Wij hopen u met deze brief en de bijlage voldoende te hebben geïnformeerd en stellen voor om de motie 2008-3562 hiermee als afgedaan te beschouwen.

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,

De Secretaris

A.H.P. van Gils

De Burgemeester,

J.W. Opstelten

Evaluatie inzet prof. dr. T. Ramadan in Rotterdam 2007-2009

JOS, december 2008

De heer Ramadan is in 2007 gestart met zijn werkzaamheden in het kader van de leerstoel 'Burgerschap en Identiteit' en het sociaal project 'Burgerschap, identiteit en je thuis voelen' voor een periode van 2 jaar. Het contract met de heer Ramadan voor de leerstoel loopt van 1 februari 2007 tot 1 februari 2009 en dat voor het sociaal project van 1 januari 2007 tot 1 januari 2009. Hieronder wordt een evaluatie gemaakt van deze inzet tot op heden. Voor de leerstoel geldt dat het onderzoek pas in de loop van 2008 is gestart met de aanstelling van de assistenten in opleiding. Dit onderzoek heeft een looptijd van vier jaar. Op dit moment kunnen hierover nog geen resultaten worden gemeld. De evaluatie van de inzet van de heer Ramadan op de Erasmus Universiteit Rotterdam beperkt hieronder dan ook tot een algemene beschouwing van zijn inzet en een opsomming van zijn universitaire activiteiten in de bijlagen A en B. Het sociaal project wordt hieronder uitgebreider behandeld.

Leerstoel Burgerschap en Identiteit

De activiteiten van de heer Ramadan aan de Erasmus Universiteit Rotterdam bestaan uit het verzorgen van colleges en lezingen, het begeleiden van onderzoek en het publiceren van artikelen. Over het algemeen kan worden gesteld dat er veel waardering is voor de colleges en de voordrachten die hij verzorgt. Er is veel belangstelling voor zijn bijdrage aan discussies. Dit blijkt uit de aandacht van de pers en de uitnodigingen die hij vanuit stedelijke en landelijke organisaties de afgelopen twee jaar heeft ontvangen. Er is veel gebruik gemaakt van de expertise van de heer Ramadan op het gebied van burgerschap en de Islam. Binnen de voor de universiteit gereserveerde tijd hebben ook organisaties als Humanitas en de Directie Veiligheid van de gemeente Rotterdam dankbaar gebruik gemaakt van zijn expertise. In de bijlagen treft u overzichten van de universitaire activiteiten over het jaar 2007 (bijlage A) en het jaar 2008 (bijlage B). In bijlage C treft u een brief van het College van Bestuur van de Erasmus Universiteit Rotterdam met het voornemen om de aanstelling met de heer Ramadan te verlengen op basis van de positieve resultaten tot nu toe.

Sociaal project 'Burgerschap, identiteit en je thuis voelen'

Wat werd beoogd?

Naast het verwerven van academische kennis over identiteitsontwikkeling en burgerschap in het kader van de leerstoel is een sociaal project opgezet om in de stad concreet aan de slag te gaan met het stimuleren van burgerschap. Doel van het project is om het gesprek aan te gaan over burgerschap (het sociaal project is immers één van de 4 pijlers van het uitvoeringsprogramma Dialogen Stadsburgerschap: Bruggen Bouwen) en om handvatten of adviezen aan te reiken voor het stimuleren van burgerschap in de stad. Als nevendoeel werd beoogd om de expertise van de heer Ramadan op het gebied van de Islam te benutten in de discussies.

Wat is er gedaan?

De heer Ramadan heeft het eerste half jaar benut om kennismakingsgesprekken te voeren met verschillende groepen in de stad en inhoudelijke gesprekken met de ingestelde reflectiegroep om het verdere traject te structureren. In de reflectiegroep zitten mensen uit verschillende maatschappelijke organisaties om Ramadan te adviseren gedurende het gehele traject. In gezamenlijk overleg (de heer Ramadan, reflectiegroep en gemeente) zijn de volgende gebieden benoemd om de beoogde doelen in te kaderen:

- educatie (onderwijs en opvoeding)
- arbeidsmarkt
- media en beeldvorming
- visievorming op intercultureel Rotterdam 2020

Er is een groot aantal gesprekken gevoerd met verschillende groepen in de stad en op verschillende niveaus (zie bijlage D). De meeste bijeenkomsten hadden een tweeledig doel: in de eerste plaats was elke bijeenkomst een gelegenheid om met elkaar in gesprek te gaan over het betreffende onderwerp en om de deelnemers te prikkelen en positief te stimuleren; in de tweede plaats werd ernaar gestreefd om de bijeenkomsten te benutten voor het verkrijgen van relevante informatie en ideeën ter voorbereiding van de adviezen van de heer Ramadan. Bijeenkomsten waarin het accent meer gericht was op het verkrijgen van inhoudelijke kennis en advies, vonden veelal in kleiner verband plaats.

Naast het leidende traject rond de genoemde onderwerpen is er ook ruimte geboden voor activiteiten en bijeenkomsten die meer gericht waren op de Islam en moslims. Tijdens deze bijeenkomsten is dankbaar gebruik gemaakt van de expertise van de heer Ramadan op dit gebied en het draagvlak dat hij binnen bepaalde groepen moslims geniet. Enkele voorbeelden van deze activiteiten zijn: gesprekken met moslim jongeren, gesprekken met Marokkaanse mannen en vrouwen, campagne tegen huwelijksdwang, videoboodschap over homosexualiteit en diversiteit.

Voor zover het programma daartoe ruimte bood, heeft de heer Ramadan ook deelgenomen aan bijeenkomsten die niet direct in het verlengde van het sociaal project lagen maar wel een relatie hadden met de inzet van Rotterdamse maatschappelijke instellingen.

Concreet zijn de volgende zaken uitgevoerd:

- De heer Ramadan heeft een actieve bijdrage geleverd aan 59 bijeenkomsten/activiteiten (dit is inclusief de geplande bijeenkomsten tot het einde van dit jaar).
- Aan deze bijeenkomsten/activiteiten hebben ruim 3.000 mensen deelgenomen.
- Van het genoemde aantal van 59 zijn 15 bijeenkomsten/activiteiten speciaal voor jongeren georganiseerd of zijn jongeren gericht hiervoor uitgenodigd. Minimaal 602 jongeren hebben hieraan deelgenomen.
- Van de 59 genoemde activiteiten zijn 15 activiteiten georganiseerd door/voor moslimorganisaties en moslims. Hieraan hebben 1664 mensen deelgenomen waarvan een deel ook mensen met een niet-islamitische achtergrond.
- De heer Ramadan heeft een rapport over educatie uitgebracht en artikel in het NRC Handelsblad over dit rapport gepubliceerd. Zijn bevindingen over arbeidsmarkt, media/beeldvorming en de toekomstvisie zijn in het eerste kwartaal van 2009 gereed.
- De heer Ramadan heeft ook een voorwoord geschreven bij de 2de druk van het boek *Hand in Hand tegen Huwelijksdwang* dat aan de basis stond van de Europese campagne tegen huwelijksdwang.

Wat zijn de opbrengsten?

Door de vele bijeenkomsten en de verschillende behandelde onderwerpen is een redelijke grote verscheidenheid aan mensen bereikt. Belangrijker dan het aantal deelnemers vormen de opbrengsten ervan. Deze opbrengsten kunnen worden gezien vanuit 2 invalshoeken.

1. Inspirerende effect van de betogen van de heer Ramadan.

De heer Ramadan heeft een positieve, activerende boodschap over burgerschap waarmee hij in gesprek gaat met de deelnemers aan de bijeenkomsten. Deze boodschap sluit goed aan op het participatiebeleid van de gemeente. De algemene hoofdpunten van zijn betoog zijn:

- Rotterdammers moeten niet alleen deelnemen aan de Rotterdamse samenleving, maar zich ook inzetten om de samenleving met een positieve bijdrage te verbeteren.
- Alhoewel erkend moet worden dat er soms wordt gediscrimineerd, moeten mensen zich niet verschuilen achter een misplaatst slachtoffergevoel.
- Kennis van het Nederlands en van de werking van de instituties in dit land zijn van het allergrootste belang om je als burger een plek te verwerven in de samenleving.
- Burgerschap draait ook en vooral om het gevoel dat je erbij hoort en je thuis voelt. Iedereen heeft een rol in het scheppen van het gedeeld gevoel van vertrouwen dat hiervoor nodig is.
- Verdiep je in hoe zaken feitelijk werken (de media, de arbeidsmarkt, het onderwijs) en bezie vervolgens welke positieve rol je zelf kunt spelen.

Het inspirerende effect dat de heer Ramadan kan hebben is moeilijk meetbaar, maar vormt wel een zeer belangrijke meerwaarde van zijn werk in de stad. Met name de bijeenkomsten met jongeren (bij Hogeschool Inholland, SPIOR) waren bijzonder succesvol. Dit geldt ook voor de bijeenkomsten met Marokkaanse mannen en vrouwen over hun rol in Rotterdamse samenleving. Vermeldenswaardig is ook het effect dat zijn aanwezigheid in Rotterdam heeft voor nationale en internationale discussies. Met activiteiten als de Europese campagne tegen huwelijksdwang en het debat met Bolkestein laat Rotterdam zich nationaal en internationaal zien als voortrekker in het bespreken en aanpakken van lastige onderwerpen.

2. Initiatief tot vervolgactiviteiten door derden.

Een belangrijk effect van de inzet van de heer Ramadan is dat op een aantal terreinen maatschappelijke instellingen het initiatief hebben genomen om vervolgstappen te zetten naar aanleiding van gesprekken of adviezen van het project 'Burgerschap, identiteit en je thuis voelen'. Een inspirerende bijeenkomst is belangrijk om een positieve mentaliteit in de stad te stimuleren. Maar het is nog belangrijker als mensen en organisaties zelf stappen zetten en het initiatief nemen tot een vervolgactiviteit. Voorbeelden hiervan zijn:

- De activiteiten van SPIOR naar aanleiding van een gesprek met Ramadan over het project 'Hand in hand tegen huwelijksdwang' (dit heeft geleid tot een Europese campagne tegen huwelijksdwang met Rotterdam als middelpunt; het project is door het ministerie van OCW aangemerkt als voorbeeldproject; SPIOR wil ook komend jaar een vervolg voor Rotterdam ontwikkelen).
- De aandacht die Tariq Ramadan in zijn rapport over educatie vraagt om meer te investeren in de rol van vaders is opgepakt door Stichting De Meeuw met de ontwikkeling van een specifiek project voor vaders.
- Naar aanleiding van de bijeenkomsten met Marokkaanse mannen op 10 oktober hebben de deelnemers aan deze bijeenkomst aangegeven verder van gedachten te wisselen over hun rol in de Rotterdamse samenleving. Op initiatief van Al Jisr worden de komende weken een zestal dialoogbijeenkomsten georganiseerd met deze Marokkaanse mannen. Het is een goed voorbeeld van een initiatief van onderaf.
- De aanwezigheid van de heer Ramadan is voor verschillende moslimorganisaties aanleiding geweest om zelf gesprekken en debatten te organiseren (De Nieuwe Horizon, Al Jisr, SPIOR). Vermeldenswaardig is het debat tussen de heren Bolkestein en Ramadan (over sociale samenhang en de rol van de Islam) dat de Nieuwe Horizon

heeft georganiseerd waarmee wederom Rotterdam in schijnwerpers kwam als de stad die het gesprek over lastige onderwerpen niet schuwt.

Wat zijn kanttekeningen/verbeterpunten?

Alhoewel het algemeen beeld positief is, zijn er ook kanttekeningen te plaatsen bij het doorlopen traject. Een belangrijke kanttekening is dat de gekozen thema's van het sociaal project (onderwijs, arbeidsmarkt, beeldvorming/media) breed, complex en ambitieus zijn om binnen de beschikbare tijd grondig uit te werken. Ramadans onderzoek met aanbevelingen op de genoemde terreinen hebben hierdoor het karakter van een 'quick scan'. Er is bovendien onvoldoende ruimte geweest om (voorlopige) uitkomsten in de praktijk te toetsen of concreet uit te werken. Dit heeft zijn weerslag op de adviezen van de trajecten waarvan men misschien hogere verwachtingen van heeft (dit geldt bijvoorbeeld voor de brochure over onderwijs). Voor een vervolgoopdracht aan de heer Ramadan dient de ambitie helder en realistisch te worden geformuleerd.

Verder moet worden erkend dat het project onvoldoende zichtbaar is geweest gelet op het aantal en de aard van de activiteiten. Ook dit is een verbeterpunt voor de toekomst.

Ook de hoge kosten van het project vormen een aandachtspunt. Een deel van de kosten zijn onvermijdelijk verbonden met de keuze voor een internationale befaamde wetenschapper en islamoloog die elke veertien dagen in Rotterdam aanwezig is. Deze keuze is bewust gemaakt. De hoge kosten van het project worden echter ook verklaard door het feit dat de heer Ramadan in zijn eerste termijn gericht en soms intensief moest worden begeleid en geadviseerd om de stad te leren kennen en de onderwerpen uit het project uit te werken. Bij de invulling van een tweede termijn is een aanzienlijke besparing te behalen door minder adviestrajecten in te richten en meer aan te sluiten bij bestaande trajecten in de stad.

Wat zijn de conclusies?

De algemene conclusie is dat de aanwezigheid van de heer Ramadan in Rotterdam een bijzondere meerwaarde heeft voor het debat over stadsburgerschap. Hij heeft een positieve, inspirerende rol in de stad die bij verlenging van zijn contract met een tweede termijn meer doelgericht en zichtbaarder kan worden gemaakt. Met minder middelen kunnen mogelijk meer effecten worden bereikt. Gelet op de ervaringen uit de eerste termijn ligt het voor de hand om vooral in te zetten op:

- openbare dialogen en debatten;
- in het bijzonder voor jongeren (ook gezien het jongerenjaar);
- moslingroepen de ruimte te bieden om de heer Ramadan in te zetten voor initiatieven van onderop;
- ruimte bieden voor verdere uitwerking van uitkomsten uit de eerste termijn.

Bij deze evaluatie horen de volgende bijlagen:

- A. EUR: Verslag van activiteiten betreffende de leerstoel Burgerschap en identiteit, 2007
- B. EUR: idem 2008
- C. EUR brief 6 oktober 2008
- D. Overzicht bijeenkomsten sociaal project 'Burgerschap, identiteit en je thuis voelen', 2007-2008

Bijlage A

Verslag van activiteiten betreffende de leerstoel 'Burgerschap en Identiteit' over 2007.

Inleiding

Het gasthoogleraarschap van prof.dr. Tariq Ramadan aan de Erasmus Universiteit Rotterdam is officieel begonnen op 1 februari 2007. De leerstoel is in eerste instantie ingesteld voor vier jaar. De uitnodiging aan prof. Ramadan bestrijkt voornamelijk een periode van twee jaar, met een optie op verlenging van nogmaals twee jaar. Binnen de EUR is de leerstoel ondergebracht bij zowel de Faculteit Sociale wetenschappen (Sociologie) als de Faculteit der Historische en Kunstwetenschappen.

Dit verslag heeft betrekking op het kalenderjaar 2007, dat dus vrijwel samenvalt met het eerste jaar van het gasthoogleraarschap. Het verslag heeft slechts betrekking op de activiteiten van prof. Ramadan in het kader van de leerstoel. Vooral de eerste helft van 2007 heeft in belangrijke mate in het teken gestaan van het gemeentelijk programma waarmee de leerstoel is verbonden. Een verslag daarvan is te vinden in het boekje "Verslag stadstour Tariq Ramadan, maart-juni 2007", een uitgave van de Dienst Jeugd, Onderwijs en Samenleving van de gemeente Rotterdam.

Onderwijs

In september 2007 begonnen de officiële colleges van prof. Ramadan. Voor de bachelor 3 studenten en uitwisselingsstudenten is het vak "*Citizenship and Identity*" ontwikkeld en gegeven. Dit vak behoort bij de vakkenreeks (minor) "*Europe and the Middle East: Society and Identity*", en bestaat uit 8 colleges van ieder 90 minuten. Het tevoren afgesproken maximale aantal van 70 studenten heeft de colleges bijgewoond. Bij de evaluatie werden het vak en de wijze van college geven van prof. Ramadan zeer hoog gewaardeerd. Voor het vak is een reader gemaakt met verplichte literatuur voor het schriftelijk tentamen, dat na afloop is afgenomen.

Onderzoek

Aan de leerstoel is een onderzoeksprogramma gekoppeld, eveneens "*Citizenship and Identity*" geheten, dat wordt gefinancierd door de gemeente Rotterdam en de EUR gezamenlijk. Het onderzoeksprogramma staat onder supervisie van de hoogleraren Ramadan, Entzinger en Douwes. De eerste maanden van het gasthoogleraarschap zijn gebruikt om de onderzoeksplannen nader uit te werken en via de website Academic Transfer de werving van drie jonge onderzoekers in gang te zetten, die als promovendi een belangrijk deel van het programma zullen uitvoeren. Kort na de zomer is een keus gemaakt uit de meer dan veertig personen, afkomstig uit de hele wereld, die hadden gesolliciteerd naar de drie promotieplaatsen. Aan het begin van 2008 zijn de volgende drie promovendi aan de slag gegaan: mevrouw Carolina Ivanescu (eerste supervisor: prof. Ramadan, mevrouw Norah Karrouche (eerste supervisor: prof. Douwes) en de heer Friso van Houdt (eerste supervisor: prof. Entzinger). Een uitvoerige opzet van het onderzoeksprogramma is als bijlage 1 bij dit jaarverslag gevoegd.

Oratie

Prof. Ramadan hield op 9 november in de Aula van de Erasmus Universiteit zijn inaugurele rede. De titel hiervan luidde: "*Citizenship and Identity: old terminology and new challenges*".

Lezingen

In het kader van wetenschapscommunicatie organiseerde Erasmus Podium i.s.m. Studium Generale op 23 maart ter gelegenheid van de Boekenweek een debat met als titel: "*Humour in intercultural society lecture & debate*". Prof. Tariq Ramadan was key note speaker; voorzitter van het debat was prof. Henk Entzinger en aan het debat werd voorts deelgenomen door dr. Henk Oosterling, dr. Gisellinde Kuipers en prof. Dick Douwes. Het debat, dat plaats vond in de aula van de EUR, werd door enkele honderden belangstellenden bijgewoond.

In het voorjaar van 2007 hebben twee lezingen op de Erasmus Universiteit plaatsgevonden die openstonden voor studenten van de Erasmus Universiteit, studenten van andere universiteiten, HBO's en andere derden.

26 april: lezing over Europese islam

24 mei: lezing over burgerschap en identiteit

Voorts heeft prof. Ramadan Studium Generale lezingen gegeven bij de Universiteit van Tilburg, de Vrije Universiteit en de Universiteit Utrecht.

Media

In 2007 is prof. Ramadan veelvuldig geïnterviewd door regionale en nationale schrijvende pers. Daarnaast zijn er reportages uitgezonden bij EenVandaag, Nova, TV Rijnmond en NMO.

Website

In het voorjaar van 2007 heeft de Faculteit voor Sociale Wetenschappen een homepage voor de leerstoel 'Burgerschap en Identiteit' ingericht. Op deze homepage worden aankondigingen gedaan van lezingen, masterclasses, persberichten, phd. onderzoeken, enz. Tevens zijn daar de registraties terug te vinden van de lezingen op de Erasmus Universiteit, alsook een selectie van de interviews en TV optredens. Daarnaast schenkt de website aandacht aan het gemeentelijke programma dat is gekoppeld aan de leerstoel. De website wordt druk bezocht.

Publicaties in 2007

- Ramadan, T. (2007). *Citizenship and Identity: Old Concepts and New Challenges*. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam.
- Ramadan, T (2007). *Moderne samenlevingen: Individuele rechten en collectieve rechten, Juridische verkenningen*. jrg 33 nr.6 2007 p 12- 22
- Ramadan, T. (2007). Moslims en zelfkritiek. *Contrast*, 14/15, 27-28.

Bijlage B bij evaluatie Tariq Ramadan 2007-2008 Verslag 2008 Erasmus Universiteit Rotterdam

De EUR heeft nog geen formeel verslag over 2008 gemaakt. Hieronder worden de belangrijkste activiteiten over 2008 kort opgesomd.

1. Verzorgen van het collegevak in de minor: Citizenship and Identity

Totaal 60 studenten

Stond alleen open voor Bachelor 3 studenten EUR en uitwisselingsstudenten

2. Verzorgen van de Masterclass Citizenship and Identity

Voorjaar 2008 3 x gegeven stond open voor iedereen.

Totaal : 120 personen (=maximale capaciteit van de zaal)

3. Onderzoek gestart met 3 promovendi op 1 februari

Naast de gebruikelijke begeleiding – ieder 2 maanden een inhoudelijke bijeenkomsten met alle 3 de promovendi, 3 begeleidende hoogleraren, dagelijks begeleider en coördinatie.

4. Vele interviews met pers, onderzoekers en anderen.

5. Lezingen en gastcolleges :

- Gastcollege bij vak sociologie inclusief debat met wethouder mevrouw Kriens op verzoek van de heer Snel.
- Gastcollege bij honours program studenten op verzoek van de heer Veenhoven.
- Seminar voor de onderzoekers van Sociologie.
- Lezing over Radicalisering en jongerenwerkers op verzoek van Movisie in Groothandelsgebouw Rotterdam.
- Seminar over duurzaamheid en sociale ontwikkelingen op verzoek van de heer Rotmans (DRIFT).
- Debat met mevrouw Barlas georganiseerd door Erasmus studenten vereniging Medische Faculteit.
- Op verzoek van de heer Lubbers en de heer Oosterwijk (voorzitter van de universiteit) deelname aan Worldconnectors – themagroep "connecting civilizations".
- Lezing over "moslimouderen in de samenleving" op verzoek van Humanitas.
- Lezing voor de Veerstichting van de Universiteit Leiden over hoe kun je mensen energie geven en inspireren (voorzitter internationale conferentie : Prins Constantijn).
- Lezing over Human rights op verzoek van Raad van Europa en ministerie van Binnenlandse Zaken.
- Lezing en paneldiscussie over Leadership in shared societies voor Club de Madrid op verzoek van Club de Madrid en gemeente Rotterdam.
- Seminar bij de Directie Veiligheid van gemeente Rotterdam over wat kan de islam betekenen om Rotterdam veiliger te maken op verzoek van de dienst.
- Seminar bij de HRO voor docenten en leidinggevenden over hoe om te gaan op de HBO met Burgerschap en Identiteitsvraagstukken op verzoek van de HRO.

- Lezing en debat voor mensen met moslimachtergrond over orgaantransplantatie en islam – op verzoek van de hoogleraar Weimar van de Medische Faculteit.
- Gastcollege voor studenten Criminologie op verzoek van studentenvereniging Criminologie.

6. Publicaties

Voorwoord in rapport voor NICIS "Interculturele dialoog in het onderwijs"
Scholen en interculturaliteit: gedeelde verantwoordelijkheid, gezamenlijk toekomst
(komt uit begin 2009)

"Muslims and sustainable development a critical assessment", Ramadan, T. (2008): in Lof der duurzaamheid: reflecties op duurzaam leven, uitgave door ministerie van VROM, juni 2008.

"Democratie in islamitisch perspectief", Ramadan, T. (2008): in De Helling, lente 2008.

"Muslims en zelfkritiek", Ramadan, T. (2008): in Contrast, - januari 2008.

"Verbindingen voorkomen vooroordelen", T. Ramadan (2008): in Opstellen voor Opstellen en alle Rotterdammers - aangeboden door de Erasmus Universiteit aan burgemeester Opstellen ter gelegenheid van zijn afscheid, 21 november 2008.

Zie voor pers en lezingen ook : www.tariqramadan.nl

Bijlage C

College van Burgemeester en Wethouders van de
Gemeente Rotterdam
T.a.v. de Wethouder Participatie en Cultuur van de
Gemeente Rotterdam
dhr. R. Grashoff
Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

College van Bestuur
Bezoekerste Burgemeester Oudlaan 50
Postadres Postbus 1738
3000 DR Rotterdam
Doordleer 010-4061783
Fax 010-4069002
E-mail cc@erasmus.nl
Internet www.erasmus.nl

Ons kenmerk
ABD/G/232.641

Uw kenmerk

Datum
6 oktober 2008

Onderwerp
Gasthoogleraarschap prof. dr. T. Ramadan

Geachte heer Grashoff,

Zoals u bekend zal zijn, hebben wij conform het gestelde in uw brief met kenmerk 06BSD13680 van 23.11.2006 het besluit genomen de wisselleerstoel "Identity and Citizenship" in te stellen bij onze faculteit der Sociale Wetenschappen en onze faculteit der Historische en Kunstwetenschappen. De Gemeente Rotterdam draagt conform de eerdergenoemde brief gedurende 4 jaar jaarlijks maximaal € 200.000 bij teneinde te voorzien in onderwijs- en onderzoeksactiviteiten op het gebied van grootstedelijke vraagstukken, migratie en immigratie, een thema dat tot een van de zwaartepunten binnen het onderwijs en onderzoek van de EUR en in het bijzonder de faculteit der Sociale Wetenschappen mag worden gerekend.

Wij hebben voorts in het verlengde van de bovengenoemde overeenkomst professor dr. T. Ramadan uitgenodigd als (eerste) visiting professor voor een periode van 2 jaar, te rekenen vanaf februari 2007. Dit impliceert dat ons College zich thans dient te buigen over de invulling van de leerstoel na de datum van 1 februari 2009.

Terugkijkend op de afgelopen twee jaar zijn wij de mening toegedaan, dat prof. dr. Ramadan op voortreffelijke wijze zijn onderwijs- en onderzoekstaken heeft opgepakt. Zijn aanwezigheid op onze campus is bovendien van inspirerende waarde gebleken voor studenten van zowel binnen als buiten de Erasmus Universiteit, moslims zowel als niet-moslims. Ook bereiken ons ultiemate

positieve geluiden over de activiteiten van prof. dr. Ramadan uit de stad Rotterdam zelve.

Wij hebben dan ook het voornemen opgevat om het gashoogleraarschap van professor dr. T. Ramadan met twee jaar te verlengen, met welk voornemen wij graag uw instemming zouden willen ontvangen.

Het College van Bestuur van de Erasmus Universiteit Rotterdam,

Drs. J.W. Oosterwijk
voorzitter

Bijlage D bij evaluatie Tariq Ramadan 2007-2008

Overzicht bijeenkomsten sociaal project 'Burgerschap, identiteit en je thuis voelen'

Thema Educatie

Bijeenkomst ¹	Doelgroep	Aantal deelnemers ²	Datum	Organisator
Reflectiegroep: inhoudelijke uitwerking thema educatie 1	experts	6	20-09-2007	JOS
Rondetafelgesprek over opvoeding en onderwijs	Maatschappelijke instellingen, burgers	80	5-10-2007	Kosmopolis
Reflectiegroep: inhoudelijke uitwerking thema educatie 2	experts	9	18-10-2007	PwC/JOS
Bezoek Jacob Juchschool (jongeren)	Jongeren, leerkracht	8 (7 jongeren)	8-11-2007	De Meeuw
Bezoek City College	Leerkrachten, leidinggevend	7	22-11-2007	De Meeuw
Gesprek bij de Meeuw over educatie-projecten in Rotterdam (jongeren)	Professionals De Meeuw en jongeren	12 (4 jongeren)	22-11-2007	De Meeuw
Gesprek over onderwijsopbouwwerk	Professionals	8	23-11-2007	Delphi Opbouwwerk/ De Meeuw
Reflectiegroep: inhoudelijke uitwerking thema educatie 3	experts	8	13-12-2007	PwC/JOS
Gesprek met jongeren tijdens manifestatie Kijk op Zuid (jongeren)	Jongeren	20	14-12-2007	Concire/Henk Oosterling
Dialogo over opvoeden op straat met bewoners Oud-Delfshaven	Bewoners	10	10-01-2008	De Meeuw
Dialogo over opvoeding/ onderwijs met allochtone vrouwen (moslims)	Vrouwen die kortere of langere tijd in Rotterdam wonen	10	11-01-2008	De Meeuw/ Zadkine
Lezing over opvoeding en onderwijs	Maatschappelijke instellingen, burgers	100	24-01-2008	JOS
Dialogo over burgerschap en onderwijs (jongeren)	Studenten en docenten	100	7-02-2008	Hogeschool Inholland
Expertmeeting over onderwijs	Experts	25	8-02-2008	JOS/PwC
Dialogo Grootbrengen (jongeren)	Jongeren	25	8-02-2008	Kosmopolis
Reflectiegroep: bespreking conceptadvies educatie	Experts	10	22-2-2008	PwC/JOS
Interview t.b.v dvd Kosmopolis over grootbrengen (jongeren)	Jongeren	n.v.t.	14-03-2008	Kosmopolis
Debat/presentatie brochure educatie	Maatschappelijke instellingen, burgers	250	17-04-2008	RRKC/JOS
Gesprek over onderwijs, segregatie en moslims	Leidinggevend/staf Melanchthon	6	31-10-2008	Melanchthon
Inleiding over burgerschapsvorming in het onderwijs	Leerkrachten, leidinggevend onderwijs	100	21-11-2008	CED/JOS

¹ Bijeenkomsten/activiteiten die door/voor jongeren dan wel door/voor moslim(organisaties) zijn georganiseerd, zijn nader aangemerkt tussen haakjes met respectievelijk 'jongeren' en 'moslims'.

² Bij het aantal deelnemers zijn de organisatoren, Tariq Ramadan, tolk, etc. niet meegerekend.

Thema Arbeidsmarkt

Bijeenkomst	Doelgroep	Aantal deelnemers	Datum	Organisator
Reflectiegroep: inhoudelijke uitwerking thema arbeidsmarkt 1	Experts	10	25-01-2008	PwC/JOS
Expertmeeting over arbeidsmarkt	Experts	7	14-03-2008	PwC/JOS
Reflectiegroep: inhoudelijke uitwerking thema arbeidsmarkt 2	Experts	10	27-03-2008	PwC/JOS
Dialogo over de arbeidsmarkt (met jongeren)	Hoger opgeleide jongeren	15	23-04-2008	PwC/JOS
Dialogo met intermediairs op de arbeidsmarkt	intermediairs	27	15-05-2008	PwC/JOS
Dialogo over de arbeidsmarkt (met jongeren)	Lager opgeleide jongeren	15	28-05-2008	PwC/JOS
Dialogo met werkgevers	Werkgevers	18	29-05-2008	PwC/JOS
Dialogo over/met vrouwen op de arbeidsmarkt	Professionals, vrouwen	15	30-05-2008	Scala
Bezoek Jongerenmentoraat	professionals	5	13-6-2008	Jongerenmento raat
Bezoek Stichting OMIJ	Professionals van OMIJ	8	26-06-2008	OMIJ
Expertmeeting arbeidsmarkt	Experts	7	26-06-2008	PwC/JOS
Reflectiegroep: bespreking conceptadvies arbeidsmarkt	Experts	7	10-10-2008	PwC/JOS

Thema media en beeldvorming

Bijeenkomst	Doelgroep	Aantal deelnemers	Datum	Organisator
Debat over Islam in de media (jongeren, moslims)	Moslim jongeren	95	12-03-2008	SPIOR
Reflectiegroep: inhoudelijke uitwerking thema media/ beeldvorming 1	Experts	12	16-5-2005	PwC/JOS
Reflectiegroep: inhoudelijke uitwerking thema media/ beeldvorming 2	Experts	8	12-09-2008	PwC/JOS
Kort inhoudelijk gesprek over lokaal en landelijk mediabeleid	Experts	4	12-09-2008	JOS
Debat over jongeren en mediawijsheid (jongeren, moslims)	Jongeren	50	9-10-2008	SPIOR
Dialogo over beeldvorming en actief burgerschap (moslims)	Marokkaans, Arabisch sprekende vrouwen	20	10-10-2008	Scala
Dialogo over beeldvorming en actief burgerschap (moslims)	Marokkaans, Arabisch sprekende mannen	270	10-10-2008	Al Jisr/PBR
Masterclass 1 over media en interculturaliteit (jongeren)	Studenten en docenten Inholland	30	31-10-2008	Hogeschool Inholland
Bezoek/interview radiostation FunX (jongeren)	Jongeren(panel), werknemers FunX	15 (10 jongeren)	13-11-2008	JOS/FunX
Masterclass 2 over media en interculturaliteit (jongeren)	Studenten en docenten Inholland	75	20-11-2008	Hogeschool Inholland
Gepland: bezoek management RTV Rijnmond	Leidinggevendenden RTVR	4?	3-12-2008	JOS/RTVR

Toekomstvisie Rotterdam 2020

Bijeenkomst	Doelgroep	Aantal deelnemers	Datum	Organisator
Visiebijeenkomst 1	Experts	8	21-11-2008	JOS/PwC
Gepland: visiebijeenkomst 2	Experts	11?	21-11-2008	JOS/PwC

Overige bijeenkomsten

Bijeenkomst	Doelgroep	Aantal deelnemers	Datum	Organisator
Kickoff Dialoogprogramma	Maatschappelijke instellingen, burgers	190	04-10-2008	LubbeVlieger/JOS
Debat 'Burgerschap en de rol van moslims in Rotterdam' (moslims)	Moslims	65	21-10-2007	SPIOR
Conferentie over religieuze waarden	Maatschappelijke instellingen, burgers	60	13-12-2007	Dona Daria
Gesprek met SPIOR over de rol van moslimgemeenschappen (moslims)	Bestuur, staf	8	14-12-2007	SPIOR
Dialoog over religie en Islam	Rotterdamse theologen en belangstellenden	20	26-03-2008	Rotterdamse Raad voor Levensbeschouwing en religie
Bijeenkomst kader aangesloten organisaties SPIOR over de verantwoordelijkheid van deze organisaties in Rotterdam (moslims)	Bestuursleden van de aangesloten moskeeën en organisaties	30	27-03-2008	SPIOR
Startbijeenkomst Europese campagne huwelijksdwang (moslims)	Maatschappelijke instellingen, moslimorganisaties, vertegenwoordigers Europese steden	70	14-5-2008	SPIOR/JOS/New quest
Landelijke discussie over integratie en moslims	Managers, beleidsmakers integratie	20	12-06-2008	Adviesbureau RADAR
Debat met Bolkestein over binding en de Islam (moslims)	Divers	500	11-09-2008	De Nieuwe Horizon
Inleiding over 'Wat dragen wij bij?' tijdens Iftar-bijeenkomst (moslims)	Achterban SPIOR en overige genodigden	200	12-09-2008	SPIOR/CMO
Inleiding over 'Moslims in een niet-islamitische omgeving' tijdens iftar-bijeenkomst (jongeren, moslims)	Hoger opgeleide jongeren	150	25-09-2008	Eurabia/AIESEC
Inleiding 'Samen naar de toekomst' tijdens iftar-bijeenkomst (moslims)	Professionals, buurtbewoners Prins Alexander	90	25-09-2008	Al Jisr/Ramadanfestival
Opname/gesprek jongeren t.b.v. documentaire 'Thuis in Rotterdam'. Documentaire met en over jongeren en met de heer Ramadan wordt naar verwachting in februari 2009 uitgezonden. (jongeren, moslims)	Jongeren	6	5-12-2008	JOS
Gepland: uitzending	Maatschappelijke	100?	10-12-2008	JOS

videoboodschap over homosexualiteit en moslimgroepen tijdens Roze Ontbijt (moslims)	instellingen, burgers, moslimorganisaties			

Totaal aantal bijeenkomsten/activiteiten: 59

Totaal aantal deelnemers: 3049